

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ANGLISTIKY

Bakalářská práce

Modální slovesa CAN, MAY, MUST, jejich opisy a užití

Modal verbs can, may, must. The forms and use.

Jana Břicháčková

Vedoucí práce: Mgr. Ludmila Zemková, Ph.D.

Rok odevzdání: 2012

PROHLÁŠENÍ

*Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma **Modální slovesa can, may, must, jejich opisy a užití** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.*

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 25.6. 2012

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Ludmile Zemkové, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi poskytla v době, kdy jsem zpracovávala dané téma. Zároveň děkuji paní učitelce Mgr. Martině Polívkové, jež mi umožnila realizovat praktickou část práce na Základní škole v Čimelicích.

ÚVOD	6
1. MODÁLNÍ SLOVESA	7
1.1 Obecná charakteristika	7
1.2 Přehled tvarů modálních sloves	8
1.3 Stažené tvary	8
1.4 Sémantický systém modálních sloves	9
1.5. CAN, COULD, BE ABLE TO	9
1.5.1 Can	9
1.5.2 Could	11
1.5.3 Shrnutí can/could	12
1.6 MAY	12
1.6.1 Shnutí may	14
1.7 MUST	14
1.7.1 Shrnutí must	15
2. SROVNÁNÍ CVIČEBNIC GRAMATIKY	16
3. ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI	16
3.1 CAN - LEVEL 1	17
3.1.1 CAN - Level 1 – Exercises	18
3.2. CAN AND COULD - LEVEL 2	19
3.2.1 Can and Could - Level 2 – Exercises	21
3.3 CAN, COULD AND BE ABLE TO - LEVEL 3	22
3.3.1 Can, Could and be able to - Level 3 – exercises	24
3.4 MORE ACTIVITIES	25
3.5 MAY - LEVEL 1	29
3.5.1 may - Level 1 – Exercises	30
3.6 MIGHT - LEVEL 2	32
3.6.1 Might - Level 2 – Exercises	33
3.7 BE ALLOWED TO - LEVEL 3	35
3.7.1 Be allowed to - Level 3 – Exercises	36
A) from the present to the future	36
3.8 MUST - LEVEL 1	37
3.8.1 Must - Level 1 – Exercises	38
3.9 MUST × HAVE TO - LEVEL 2	39
3.9.1 Must × Have to - Level 2 – Exercises	40
3.10 HAVE TO - LEVEL 3	40
3.10.1 Have to - Level 3 - Exercises	42
4. ZÁVĚREČNÝ TEST	44
Part 1 – Test A, B, C, D	44
Part 2 – Reading	44
Part 3 – Translation	45
4.1 VYHODNOCENÍ TESTU	45
5. ZÁVĚR	46

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá uzavřenou třídou modálních sloves, a to jak po stránce morfologicko-syntaktické, tak po stránce funkčně sémantické. Zkoumá společné formální rysy se slovesy pomocnými a jejich užití v současné angličtině.

Práce je rozdělena na část teoretickou, objasňující problematiku modálních sloves a část praktickou, zaměřující se na procvičení výše zmíněné teorie. Praktická část je dále rozdělena do několika úrovní a to od nejjednodušší po nejobtížnější. Závěr bakalářské práce tvoří shrnující test, obsahující tři části a jejich následné vyhodnocení.

ABSTRACT

This thesis deals with a closed class of modal verbs, both in terms of morphological-syntactic and in terms of functional-semantic. It explores the common formal features with the auxiliary verbs and their use in contemporary English.

The work is divided into a theoretical part classifying the issues of modal verbs and a practical part focusing on practising the theory which has been mentioned. The practical part is further divided into several levels from the simplest to the most difficult. The conclusion of the work is formed by a summary test containing three parts and their evaluations.

ÚVOD

Tato bakalářská práce zabývájící se problematikou modálních sloves, konkrétně slovesy CAN, MAY, MUST, jejich opisy a užitím, je rozdělena na část teoretickou a praktickou, která je završena shrnujícím testem a jeho vyhodnocením. Jednotlivé části jsou dále rozděleny do několika podkapitol.

V první kapitole – MODÁLNÍ SLOVESA – je zmíněna obecná charakteristika modálních sloves. Dále se tato kapitola zaměřuje na formální rysy modálních sloves společně se slovesy pomocnými. Je zde ukázán přehled jednotlivých tvarů modálních sloves, a to jak tvarů plných, tak tvarů stažených, jimiž se blíže zabývá následující podkapitola. Poté se tato část zabývá sémantickým systémem modálních sloves. Po uvedení obecné problematiky následují kapitoly probírající podrobněji jednotlivá slovesa (CAN, MAY, MUST) a to zejména jejich užitím a významem. Vše je doplněno o příklady s českým překladem. Závěr každé kapitoly uzavírá shrnutí.

Ve druhé kapitole – SROVNÁNÍ CVIČEBNIC GRAMATIKY – jsou porovnávány čtyři cvičebnice (Essential Grammar in Use, English Grammar in Use, Advanced Grammar in Use a Grammar no problem). Zmíněné publikace fungují na stejném principu, tzn. na jedné straně vysvětlená gramatika a na straně druhé procvičování na jednotlivých typech cvičení. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že první tři zmíněné publikace jsou od zahraničních autorů, tudíž je gramatika vysvětlována výhradně v angličtině. Oproti tomu poslední uvedená cvičebnice má gramatické přehledy v češtině, včetně přeložených příkladů.

V poslední kapitole – PRAKTICKÁ ČÁST – je problematika modálních sloves rozdělena do třech úrovní – Level 1, 2, 3 – od nejjednodušších po nejobtížnější, tak aby si ji žáci základních škol snadno osvojili. Praktickým cvičením předchází krátká teoretická shrnutí.

V závěru bakalářské práce je shrnující test – SUMMARY TEST – skládající se ze tří částí (Test A, B,C, Reading a Translating). Cílem testu je ukázat, do jaké míry žáci zvládli probranou gramatiku modálních sloves.

1. MODÁLNÍ SLOVESA

Kromě pomocných sloves se od lexikálních sloves výrazně liší **slovesa modální**, a to jak po stránce morfologickosyntaktické, tak po stránce funkčně sémantické.¹

1.1 Obecná charakteristika

Způsobová slovesa nazýváme též modálními (*Modal Verbs, Modal Auxiliaries*), postojová, neúplná, či defektivní (*Defective Verbs, podle toho, že nemají všechny tvary*).² Tvoří uzavřenou třídu o devíti členech : *can, may, must, shall, will, ought, need, dare a used to*.³

Některé formální rysy mají společné se slovesy pomocnými:

1. Zápor se tvoří prostým připojením záporné částice v samostatné formě *not* nebo nesamostatné, redukované formě *n't*, tvořící se slovesem jeden celek. Pravopisnou výjimku v záporu tvoří *can*, které se píše i s nestaženým *not* dohromady: *cannot* stejně jako *can't* [ka:nt], *could not, couldn't* [kudnt], *may not, mayn't* [meint], *might not, mightn't* [maitn], *must not, mustn't* [msnt], *shall not, shan't* [ʃa:nt], *should not, shouldn't* [ʃudnt], *will not, won't* [wəunt], *would not, wouldn't* [wudnt], *ought not, oughtn't* [ɔ:tnt], *need not, needn't* [ni:dnt], *used not to, usedn't* [ju:snt].
2. Otázka se tvoří pouhou inverzí (bez pomoci slovesa *do*), např. *Can you deny it? Můžete to popřít? May I ask a question? Mohu se na něco zeptat?*
3. Zastupují celou predikaci ve stejných případech jako pomocná slovesa, např. *Need the bill be paid at once? – No, it needn't.* Je třeba účet zaplatit hned? – Ne, není. *His arguments cannot convince anyone, can they?* Jeho argumenty nikoho nemohou přesvědčit, že ne? *I wouldn't recommend it. – Wouldn't you?* Nedoporučoval bych to. – Skutečně?
4. Po modálních slovesech následuje infinitiv bez *to* (výjimkou je *ought to a used to*); po *dare a need* užívání *to* klesá), např. *There may be some delay.* Může dojít k nějakému zdržení. *The window won't open.* Okno nejde otevřít.⁴

Vedle těchto rysů mají modální slovesa některé vlastnosti pro ně specifické, na jejichž základě vytvářejí zvláštní slovesnou třídu.

1. V 3. os. singuláru nemají koncovku *–s*: *he/she/it can, may, must, shall, will, dare not, need not come*. Mají tedy stejný tvar pro všechny osoby a obě čísla.
2. Mají pouze určité tvary, a to většinou dva, přítomní a preteritální: *can/ could, may/ might, shall/ should, will/ would, dare/ dared; must* má pouze tvar přítomní, avšak užívá se též jako minulý tvar v nepřímé řeči; *ought to a used to* jsou pouze tvary preteritální. Kromě *dared a used to* však minulé tvary, pokud se pojí s přítomným infinitivem, většinou neodkazují na minulost, nýbrž na přítomnost, popř. na budoucnost (nejsou to indikativy, ale kondicionály), srov. *Can you do it now? Můžete to udělat teď? – Could you do it now? Mohl byste to udělat teď? Shall I ask him? Mám se ho zeptat? – Should I ask him? Měl bych se ho zeptat? Should a ought* (s přítomným infinitivem) odkazují vždy jen na přítomnost (popř. na budoucnost), a také *might* má zpravidla funkci kondicionálu.
3. Infinitiv a ostatní chybějící tvary nahrazujeme opisy: *can – be able to* moci, být schopen, *may – be allowed to* smět, mít dovoleno, *must – have to* muset, *be obliged/ forced/ compelled to* aj. být nucen.

¹ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str.180

² Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.174

³ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str.180

⁴ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 180

4. Modální slovesa tvoří imperativ, jelikož základní funkce imperativu, vyjadřování rozkazu nebo žádosti, je v podstatě totožná s modalitou nutnosti nebo záhodnosti a neslučitelná s modalitou možnosti a volitivní.
5. Z neexistence jmenných tvarů a sémantiky modálních sloves vyplývá, že tvoří pasívum.⁵
6. Sémanticky se modální slovesa liší jak od sloves pomocných, tak od sloves lexikálních. Na rozdíl od pomocných sloves, která nemají vlastní význam, nýbrž spolu s ostatními složkami slovesného tvaru tvoří jeden formální a významový celek, modální slovesa mají význam, avšak oproti lexikálním slovesům nikoliv samostatný, tj. nemohou tvořit predikaci sama o sobě, bez lexikálního slovesa (proto se jim též někdy říká slovesa defektivní).⁶

1.2 Přehled tvarů modálních sloves

kladné			záporné		
<i>plné</i>	<i>reduované</i>	<i>stažené</i>	<i>plné</i>	<i>s kontrakcí slovesa</i>	<i>s kontrakcí záporné částice</i>
shall [ʃæl],	[ʃəl], [ʃ]		shall not		shan't [ʃa:nt]
should [ʃud]	[ʃəd]		should not		shouldn't
will [wil]		'll	will not		won't [wəunt]
would [wud]	[wəd]	'd	would not	'd not	wouldn't
can [kæn]	[kən], [kn]		can not		can't [ka:nt]
could [kud]	[kəd], [kd]		could not		couldn't
may [mei]			may not		mayn't
might [mait]			might not		mightn't
must [mʌst]	[məst], [məs]		must not		mustn't [mʌsnt]
need [ni:d]			need not		needn't
ought [ɔ:t]			ought not		oughtn't
dare [dæ]			dare not		daren't
used to [ju:stə]			used not to		usedn't [ju:snt]

1.3 Stažené tvary

Stažené tvary od *will* a *would* 'll a 'd se nejčastěji vyskytují ve futuru a kondicionálu (pokud se 'll a 'd připouštějí jako stažené tvary též pro *shall* a *should*, vyskytují se pouze ve futuru a kondicionálu).

Kladné stažené tvary se vyskytují pouze tehdy, nejsou-li vypuštěny nebo přemístěny další složky příslušného slovesného tvaru, např. *You'd have made a better job of it than she's done.* Byl byste to udělal lépe než ona. *I wonder they'll make it up.* – *Let's hope they will.* (nikoliv *they'll*). Jestlípak se udobří? – Doufejme, že ano.⁷

Slovesa, která mají stažené kladné tvary, mají dva soubory stažených tvarů záporných, stažené tvary slovesa s podmětem a samostatnou zápornou částicí - 'd not, 'll not – a stažené tvary slovesa se záporom – *wouldn't*, *won't*.

Need a *dare* mají vedle tvarů, jimiž se řadí k slovesům modálním (*She needn't rewrite it, need she?* Nemusí to přepisovat, že ne? *Need(n't) she rewrite it?* (Ne)musí to přepisovat?

⁵ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 181

⁶ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 182

⁷ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 183

He daren't ask. Netroufá si zeptat se. *Dare(n't) he ask?* (Ne)troufá si zeptat s? *I dared not turn on the light.* Neodvážil jsem se rozsvítit.), též tvary jako slovesa lexikální: *She doesn't to rewrite it.* U *dare* užívání *to* v tomto případě kolísá: *He doesn't dare (to) ask. Does(n't) he dare (to) ask? I didn't dare (to) ask him.*⁸

1.4 Sémantický systém modálních sloves

Jak v angličtině, tak v češtině modální slovesa vyjadřují modalitu dispoziční a jistotní. Vedle vlastního obsahu sdělení může mluvčí vyjádřit jednak dispozici (postoj) původce děje k jeho realizovatelnosti, tj. zda ho pokládá za nutný, v mezích schopností konatele nebo záhodný (modalita dispoziční), jednak stupeň svého přesvědčení (jistoty) o reálné platnosti sdělení, tj. zda se mu obsah sdělení jeví jako jistý, možný, nebo nemožný (různá míra pravděpodobnosti děje, modalita jistotní).

Modalita dispoziční a jistotní se fakultativně uplatňuje ve větách oznamovacích, tázacích a přacích, avšak nikoliv ve větách rozkazovacích, neboť imperativ vyjadřuje sám o sobě děj nutný nebo žádaný, takže vyjadřuje stejný modální význam jako slovesa typu *must*, srov. *you must be careful* musíš být opatrný – *be careful* buď opatrný.

Sémantický systém anglických modálních sloves se od českého značně liší zejména pokud jde o vyjadřování modalit jistotní.⁹

Vyjadřování modalit dispoziční se shoduje v tom, že se v obou jazycích realizuje prostřednictvím modálních sloves, i když se významová pole jednotlivých sloves nekryjí. Jde však jen o rozdíly v modální výstavbě věty. Modální slovesa jako prostředek vyjadřování jistotní modalit jsou v angličtině častější než v češtině a nadto v této funkci disponují zvláštními prostředky odkazování na minulost, které v češtině nemají strukturální obdobu.

Can, may, must, will, could, might, would, should, ought vyjadřují jak modalitu dispoziční, tak jistotní. *Shall, need a dare* vyjadřují pouze modalitu dispoziční.¹⁰

1.5.CAN, COULD, BE ABLE TO

1.5.1 Can

Modální sloveso *can* vyjadřuje schopnost, dovednost (modalita dispoziční) a možnost (modalita jistotní). V češtině odpovídá slovesům *moci* (schopnost, možnost) a *umět* (dovednost). Např. *I cannot believe it.* Nemohu tomu uvěřit. *How can we help you?* Jak vám můžeme pomoci?

Zjišťovací otázka s *can* mívá často funkci zdvořilé žádosti, např. *Can you pass me the sugar?* Můžete mi podat cukr? (srov. *will/ would/ could you pass me the sugar* podejte mi / podal byste mi/ mohl byste mi podat cukr?).

Can vyjadřuje možnost, není-li původce děje a obsahová stránka děje slučitelná s významem schopnosti, dovednosti. V tomto významu se na budoucnost odkazuje pomocí přítomných tvarů. Možnostní užití *can* se stýká s možnostním významem *may*. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že *can* vyjadřuje možnost teoretickou („je možné, aby“), kdežto *may* možnost faktickou („je možné, že“), avšak v mnoha případech se tyto rozdíly stírají, takže jsou obě slovesa zaměnitelná. Liší se též stylisticky, *may* je příznačné pro formální styl (knižní jazyk, zejména odborný). Např. *the weather can change* (počasí se může změnit) je obecný výrok o počasí (povaha počasí je taková, že zahrnuje měnlivost), kdežto *the weather may change* (počasí se může změnit, je možné, že se počasí změní) spíše odkazuje na jednotlivou příležitost. Často však lze obou vět užít v téže situaci.¹¹

⁸ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 184

⁹ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 185

¹⁰ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 186

¹¹ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 186

Jakmile však sémantická struktura věty připouští dispozici schopnostní, rozdíl mezi *can* a *may* je zřetelný, srov. *the match can be won* zápas může být vyhrán (je v silách hráčů, aby zápas vyhráli), kdežto *the match may be won* znamená „je možné, že zápas bude vyhrán“.

K významovému překrývání mezi *can* a *may* dochází pouze v kladných větách oznamovacích. V záporu jsou obě slovesa odlišena. *Can't* vyjadřuje dispoziční význam „nemohu, neumím“, např. *you can't prove that* to nemůžete dokázat, *I can't ski* neumím lyžovat a jistotní význam „nemohu, jistě ne“, např. *he can't be fifty yet* ještě mu nemůže být padesát, jistě mu ještě není padesát. Tento jistotní význam záporného *can't* vyjadřuje jiný stupeň pravděpodobnosti než *may not*: *Cannot* vyjadřuje negativní jistotu „jistě ne“, kdežto *may not* označuje negativní možnost „možná, že ne“. Jistotní *cannot* je tedy protějškem k jistotnímu *must*, srov. *he cannot know it* nemůže to vědět, jistě to neví (je možné, aby to věděl; protějšek ke kladné větě *he must know it* jistě to ví) – *he may not know it* možná, že to neví (je možné, že to neví; protějšek ke kladné větě *he may know it* možná, že to ví).

Také v otázkách se *can* a *may* nepřekrývají, neboť *may* se ve významu možnosti v tázacích větách neuzívá. Proti *may* ve větě oznamovací stojí v otázce *can* (popř. *could*, *might*), srov. *they can still be waiting/ they may still be waiting* – *can (could/ might) they still be waiting?* Je možné, že ještě čekají?

Jistotní *can* má stejně jako ostatní modální slovesa vyjadřující jistotní modalitu specifickou formu pro odkazování na minulost. Minulost se vyjadřuje připojením minulého infinitivu významového slovesa k přítomnému tvaru *can(not)*. Tato forma se vyskytuje především ve větách záporných (jako protějšek ke kladnému *must*), např. *he can't have forgotten* nemohl na to zapomenout, jistě na to nezapomněl. Ve větách tázacích (těž závislých) tvoří protějšek k *may* ve větě oznamovací, srov. *that remark may have offended her?* mohla ji ta poznámka urazit? *I wonder if that remark can have offended her* jestlipak ji ta poznámka neurazila.

Dispoziční *can* odkazuje na minulost svým minulým tvarem *could* nebo pomocí *be able to*; opisné konstrukce se též užívá pro vyjadřování budoucnosti, např. *she can't keep a secret* neumí/ není schopna uchovat tajemství, *she could never keep/ she was never able to keep a secret* nikdy nebude umět/ nebude schopna uchovat tajemství.

Nejde-li o dovednost samu, nýbrž o dosažení něčeho prostřednictvím dovednosti či schopnosti, neuzívá se pro minulost *could*, nýbrž jen *be able to*. V češtině není *moci*, nýbrž *podařit se*, popř. se dosažení cíle vyjádří dokonavým prefixem či jinými prostředky bez modálního slovesa.¹² Srovnej *he could read* (vedle *he was able to read*) *he went to school* uměl číst, než šel do školy, ale jen *I was able to read only a few pages before the train stopped* přečetl jsem/ podařilo se mi přečíst jen několik stránek, než vlak zastavil.

Poznámka: *Be able* lze v tomto významu nahradit slovesem *manage*: *I manage to read only a few pages before the train stopped*.

Slovesa smyslového vnímání vyjadřují schopnost (vnímat) sama o sobě. *Can* v tomto případě vyjadřuje vnímání aktuálně probíhající, tj. zastupuje průběhové tvary. V češtině opět nemá explicitní protějšek, srov. *I can't hear you, speak up* neslyším tě, mluv hlasitěji; *I can smell something burning* cítím, že se něco pálí. Někdy však nejde o děj aktuálně probíhající, nýbrž o děj obecně platný, např. *he can't see beyond the tip of his nose* nevidí si na špičku nosu. Ostatní časy se vyjadřují pomocí *be able to*, minulost též pomocí *could*, srov. *will you be able to see without your glasses?* Budeš vidět bez brýlí? *I could hear him but I couldn't see him* slyšel jsem ho, ale neviděl jsem ho (bylo ho slyšet, ale nebylo ho vidět).

¹² Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 187

Vedle schopnosti a možnosti *can* vyjadřuje též dovolení. V tomto významu je synonymní s *may* smět, např. *You can come with us.* Můžeš jít s námi. *I could eat anything before I was ill* před svou nemocí jsem mohl jíst cokoli.

Rozdíl mezi *can* a *may* je ve stupni zdvořilosti a formálnosti. V 1.os. v otázce je zdvořilejší *may*, srov. *May I use your phone?/ Can I use your phone?* Mohu si od vás zatelefonovat? Naopak ve 2. a 3.os. v oznamovací větě je zdvořilejší *can*, např. *you can leave earlier today* dnes můžete odejít dříve, *she can take this afternoon off* může si vzít odpoledne volno.

Na budoucnost se odkazuje přítomným tvarem, např. *you can start later tomorrow* zítra můžete začít později, na minulost pomocí *could*: *we could go wherever we liked* mohli jsme jít, kam jsme chtěli.¹³

1.5.2 Could

Could má stejné významy jako *can*. Reprezentuje dva tvary, préteritum a kondicionál přítomný, které se liší svým časovým odkazem. Preteritální *could* odkazuje na minulost („mohl bych“).

Kondicionálové *could*, stejně jako *can*, se užívá k vyjádření zdvořilé žádosti, např. *could you get me a ticket* mohl byste mi opatřit lístek (srov. *can you get me a ticket* můžete mi opatřit lístek). Rozdíl mezi *can* a *could* v tomto případě spočívá ve stupni přímosti (*could* jakožto méně přímá forma žádosti je zdvořilejší).

Není-li preteritální platnost *could* zřejmá z kontextu, odkaz na minulost se vyjadřuje minulým infinitivem, srov. *I don't see how he could guess it* nechápu, jak by to mohl uhodnout – *I don't see how he could have guessed it* nechápu, jak to mohl uhodnout.

Could s minulým infinitivem se na rozdíl od *can* neomezuje na věty záporné a tázací, nýbrž se vyskytuje i v kladných větách oznamovacích, např. *the door wasn't locked, anybody could have got in* dveře nebyly zamčeny, kdokoli se mohl dostat dovnitř. V kladných větách (oznamovacích i tázacích) *could* s minulým infinitivem vyjadřuje děj, který se mohl odehrát v minulosti, přičemž otázka jeho realizace zůstává otevřena. Např. na větu *you could have seen the accident from the window* (mohl jste tu nehodu vidět z okna) může adresát reagovat jak kladně (yes, *I did* ano, viděl jsem ji), tak záporně (*maybe I could but I didn't* to jsem mohl, ale neviděl jsem ji). Tím, že připouští možnost realizace děje, *could* s minulým infinitivem představuje minulý indikativ, nikoliv minulý kondicionál, který jednoznačně označuje děj neuskutečněný. Slouží však zároveň jako minulý kondicionál v kontextech, z kterých vyplývá, že se děj neuskutečnil. Tak je tomu ve větách záporných, avšak neuskutečnění děje nevyplývá ze samostatného slovesného tvaru, nýbrž z přítomnosti záporu, srov. *nobody could have forgotten this complication* nikdo nemohl tuto komplikaci předvídat.

¹⁴ Podobně ve větě *you could have at least excused yourself* (aspoň jste se mohl omluvit) vyplývá neuskutečnění děje z obsahu věty.

Na rozdíl od *can* s minulým infinitivem, které jednoznačně vyjadřuje modalitu jistotní, *could* s minulým infinitivem vyjadřuje oba druhy modality, dispoziční a jistotní. O tom, který druh modality *could* s minulým infinitivem vyjadřuje, rozhoduje kontext. Např. *You couldn't have pulled up in time and if you had it wouldn't have been any use.* Nemohl jsi zastavit včas a i kdybys byl zastavil, bylo by to nepomohlo. *You've got nothing to reproach yourself with. You couldn't have done more.* Nemáte si co vyčítat. Více jste udělat nemohli. V těchto větách *could* s minulým infinitivem vyjadřuje modalitu dispoziční. Naproti tomu v kontextu jako *We looked everywhere. – You couldn't have (done).* (Dívali jsme se všude. – Nemohli jste se dívat všude).

¹³ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 188

¹⁴ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 189

Poznámka: Není-li druh modality indikován kontextem, je *could* s minulým infinitivem dvojnáčné: *he couldn't have done it alone* nemohl to udělat sám (1) nebylo v jeho silách, aby to udělal sám, (2) je nemožné, že (by) to (byl) udělal sám. Naproti tomu *he can't have done it alone* vyjadřuje pouze význam (2).¹⁵

1.5.3 Shrnutí can/could

CAN

Sloveso *can* vyjadřuje:

1. možnost (possibility)

= je možné, aby – *it is possible that/to*; teoretická možnost

- je možné, že → *may* = faktická možnost

Např. *Anybody can make mistakes*. Kdokoliv může dělat chyby.

The road can be blocked. Silnice může být zablokována.

The road may be blocked. Je možné, že je silnice zablokována.

2. schopnost (ability)

= být schopný – *be able to*

= umět (něco dělat) – *be capable of* (doing something)

= vědět, jak na to – *know how to*

Např. *He can speak English but he can't write it very well*. (*He is able to speak English,...*). Umí mluvit anglicky, ale moc dobře neumí psát. (Je schopný mluvit anglicky, ...).

3. dovolení (permission)

= mít dovoleno něco udělat – *be allowed to, be permitted to*

- *can* je v tomto smyslu méně formálnější než *may*

Např. *Can I smoke in here? / May I smoke in here?* Mohu zde kouřit?

(*Am I allowed to smoke in here?*)¹⁶

COULD

Sloveso *could* vyjadřuje stejně jako *can*:

1. možnost (possibility)

- teoretická nebo faktická

Např. *That could be my train*. To by mohl být můj vlak.

The road could be blocked. Silnice by mohla být zablokována.

2. schopnost (ability)

Např. *I could never play the banjo*. Nikdy jsem neuměl hrát na banjo.

3. dovolení (permission)

Např. *Could I smoke in here?* Mohl bych tady kouřit?¹⁷

1.6 MAY

May vyjadřuje možnost a dovolení. Ve významu možnosti je prostředkem modality jistotní, ve významu dovolení modality dispoziční. Jelikož oba tyto významy vyjadřuje také *can*, sémantické struktury *may* a *can* se do jisté míry překrývají. České protějšky *may* jsou jednak modální slovesa *moci, smět*, jednak modální adverbia *možná, snad, asi* aj.

Prostředky odkazování na minulost a budoucnost se liší podle toho, jaký druh modality *may* vyjadřuje.

May vyjadřující možnost nemá zvláštní tvar pro budoucnost a na minulost odkazuje pomocí minulého infinitivu. S přítomným infinitivem telických sloves (slovesa označující

¹⁵ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 190

¹⁶ Překlad z: Quirk, R. Greenbaum, S., Leech, G. And J. Svartik: A Grammar of Contemporary English. Longmann, London 1972, str. 97

¹⁷ Překlad z: Quirk, R. Greenbaum, S., Leech, G. And J. Svartik: A Grammar of Contemporary English. Longmann, London 1972, str. 98

děj směřující k nějakému cíli, k jehož dosažení je třeba, aby děj proběhl ve své úplnosti, např. *come, arrive, get, lose, leave, return*, aj.¹⁸) *may* odkazuje na budoucnost, např. *he may come (tomorrow)* možná, že přijde (zítra), u atelických sloves (slovesa vyjadřující děj, pro jehož průběh dosažení určitého bodu není relevantní; atelický děj proběhne, ať je jeho kvantita jakákoliv, či ať je nazírán v kterémkoliv bodě svého průběhu, např. *see, observe, watch, want, study, wait, fight, play*, aj.¹⁹) odkazuje na přítomnost, např. *he may know it* „možná, že to ví“, nebo na budoucnost „možná, že to bude vědět“.²⁰ U sloves tvořících průběhové tvary se aktuální přítomnost vyjadřuje průběhovým infinitivem, srov. *he may be waiting* možná, že čeká – *he may wait* možná, že počká.

Záporná možnost se vyjadřuje pomocí *may not*, např. *they may not be at home* možná, že nejsou/ nebudou doma, *I may not be able to come* možná, že nebudu moci přijít. V češtině se negativní možnost vyjadřuje pomocí *možná, že ne* nebo *nemusit*, např. *the idea may not appeal to him* ten nápad se mu nemusí zamlouvat (se mu možná nebude zamlouvat).

May vyjadřující možnost se vyskytuje pouze ve větách oznamovacích, v otázkách se užívá *can* (popř. *could, might*), srov. *it may be true* může to být pravda – *can (could/ might) it be true?* může to být pravda?

Možný děj v minulosti se vyjadřuje pomocí *may* a minulého infinitivu, např. *The language of man or his ancestors may once have had a far larger element of the instinctive in it*. V jazyce člověka nebo jeho předků byl kdysi možná zastoupen daleko více prvek instinktivní. *He may have phoned while I was away*. Možná, že telefonoval, když jsem byl pryč, *it may have been a coincidence* možná, že to byla shoda okolností (náhoda), *you may not have noticed it* možná, že jste si toho nevšiml. V otázce je *can (could/ might)*, srov. *can it have been a coincidence?* Mohla to být shoda okolností (náhoda)?

May vyjadřující dovolení odkazuje na budoucnost a na minulost pomocí *be allowed to*, např. *the children will not be/ were not allowed to go bathing alone* děti se nebudou smět/ nesměly chodit koupat samy. Na budoucnost lze též odkazovat přítomným tvarem *may*, např. *may I come tomorrow?* mohu přijít zítra?

U dipozičního *may* je původce modality vždy jiný než původce děje. Proto se nejčastěji vyskytuje v otázce v 1.os., např. *May I come in?* Mohu vstoupit? V tomto případě je zdvořilejší (a poněkud formálnější) než *can*. *May one enquire where his Highness spent the night?* Smím se zeptat, kde Jeho Výsost strávila noc?

V ostatních osobách se *may* v běžně mluveném jazyce vyskytuje řidčeji (bývá nahrazováno pomocí *can*), např. *you may say what you please* můžeš si říkat, co chceš. Pro svou vyšší stylistickou hodnotu a jednoznačný význam se užívá v jazyce úředním, např. *visitors may enter the exhibition rooms only with a guide* návštěvníci smějí vstoupit do výstavních místností pouze s průvodcem.

Poznámka: Dispoziční *may* je ve svém nejčastějším užívání (v 1.os. v otázce) odlišeno od možnostního *may* i formálně, neboť možnostní *may* se v otázce nevyskytuje.

Zápor *may not* (v sipozičním významu „nesmět“) se vyskytuje v úředním jazyce, např. *the exhibition rooms may not be entered without a guide* do výstavních místností se nesmí vstoupit bez průvodce. Jinak se vyskytuje nejčastěji v souvislosti s kladným *may*, např. *May I borrow your glasses?* – *No, you may not*. Mohu si vypůjčit tvoje brýle? – Ne, nesmíš.²¹

¹⁸ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 211

¹⁹ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 211

²⁰ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 190

²¹ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 191

Obvyklý zápor k dispozičnímu *may* je *must not*, popř. *can't*. Např. *you mustn't worry* nesmíte si dělat starosti, *we can't take the dog into the hotel* nemůžeme (nesmíme) vzít psa do hotelu. *One mustn't be proud*. Člověk nesmí být pyšný.²²

1.6.1 Shnutí *may*

Sloveso *may* vyjadřuje:

1. možnost (possibility)

= je možné, že – *it is possible that/to*

may = faktická možnost

Např. *He may never succeed (it is possible that he will never succeed)*.

Možná nikdy neuspěje.

2. dovolení (permission)

= mít dovoleno něco udělat – *be allowed to, be permitted to*

- v tomto smyslu je *may* více formálnější než *can*

- místo *may not* nebo vzácně *mayn't* se v záporu pro vyjádření zákazu často používá *mustn't*

Např. *You may borrow my car if you like*. Smíš si vypůjčit moje auto, jestli chceš.

You mustn't/ are not allowed to/ may not borrow my car. Nesmíš si vypůjčit moje auto.

Poznámka: *May* (možnost = possibility) je obvykle nahrazeno slovesem *can* v otázkách a také v záporných větách.

Např. *This may be true*. To může být pravda.

Can this really be true? Může to být opravdu pravda?

This can't be true. To nemůže být pravda.²³

1.7 MUST

Must vyjadřuje jak modalitu dispoziční (nutnost), tak jistotní (vysoký stupeň přesvědčení mluvčího o faktivnosti děje). Stejně funkce má i české *muset*, avšak zatímco dispoziční nebo jistotní význam českého slovesa vyplývá pouze z kontextu, v angličtině jsou tyto významy alespoň zčásti rozlišeny formálně. Minulý tvar pro dispoziční *must* je *had to* (*I had to wait* musel jsem čekat), kdežto *must* vyjadřující vysokou míru pravděpodobnosti děje odkazuje na minulost vazbou s minulým infinitivem (*it must have been expensive* muselo to být drahé).

Při vyjadřování nutnosti angličtina rozlišuje nutnost vyplývající z přirozeného stavu věcí nebo vnitřního stavu či přesvědčení mluvčího a nutnost vyplývající z vnějších okolností.²⁴ Prvý typ nutnosti se vyjadřuje pomocí *must*, např. *I must think it over* musím si to rozmyslet, *what can't be cured must be endured* co se nedá vyléčit, musí se vydržet.

Záporné *must not* nevyjadřuje pouhé popření kladného významu, tj. děj, který není nutný (jak je tomu v češtině, srov. *nemuset*), nýbrž opak kladného významu „nesmět“. Je tedy formálním i významovým protějškem k *may* smět, např. *I mustn't keep you any longer* už vás nesmím zdržovat, *you mustn't underrate yourself* nesmíte se podceňovat.

Pouhé popření nutností, tj. vyjadřování děje, který není nutný (protějšek českého *nemuset*), vyjadřuje *need not*, např. *you needn't remind me of it* nemusíš mi to připomínat, *that needn't worry us* to nám nemusí dělat starosti. Modální sloveso *need* se též vyskytuje v otázce, např. *Need you work so late at night?* Musíte pracovat/ je třeba, abyste pracoval tak pozdě večer? Vedle *need not* se vyskytuje též *don't have to*, které je častější v americké angličtině, srov. *we needn't hurry – we don't have to hurry* nemusíme spěchat. V britské

²² Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 192

²³ Překlad z: Quirk, R. Greenbaum, S., Leech, G. And J. Svartik: A Grammar of Contemporary English. Longmann, London 1972, str. 98

²⁴ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 193

angličtině se kromě toho vyskytuje i tvar bez *do*, např. *do you have to go now?/ have you to go now?* musíte už jít?

Nutnost vyplývající z vnějších okolností se vyjadřuje pomocí *have to* nebo *have got to*. U těchto výrazů je původce modality jiný než původce děje. *Have got to* se vyskytuje v běžně mluveném jazyce hlavně v britské angličtině, v americké angličtině je řidší. Např. *Money is no reason why she has to get into trouble*. Peníze nejsou důvod, proč se musí dostat do nesnáží. *You don't have to bring presents*. Nemusíš nosit dárky. *But you've got to make an effort, my boy*. Ale musíš se, chlapče, snažit.

Must, *have a have got* mohou též odkazovat na budoucnost, např. *you must stay in bed for a few days* musíte zůstat několik dní ležet, *I've got to be at the studio in half an hour*. Musím být za půl hodiny vy studiu.

Kromě toho *have to* tvoří futurum se *shall/ will* i *be going to*: *Now, I'll have to write another letter*. Teď budu muset napsat jiný dopis. *You're going to have to tell her* budeš jí to muset říci.

Při odkazování na minulost se *must* užívá pouze v závislé větě, např. *I told him what he must do* řekl jsem mu, co musí udělat. Pravidelný minulý tvar k dispozičnímu *must* je *had to*, které ovšem předatvuje minulý tvar i od *have to*, takže v minulosti se různé druhy nutnosti formálně nerozlišují. Např. *I had to go to the doctor's on my lunch hour*. V poslední přestávce jsem musela jít k lékaři. *I didn't have to tell him twice* nemusel jsem mu říkat dvakrát, *did you have to wait long?* musel jste čekat dlouho?²⁵

Must jako prostředek modality jistotní vyjadřuje vysokou míru pravděpodobnosti děje. Mluvčí považuje děj modifikovaný jistotním *must* za téměř jistý. Jistotní modalita se v obou jazycích vyjadřuje též příslovci (*certainly, surely* jistě, *probably* pravděpodobně, *asi* apod.), která se někdy vyskytují i vedle modálního slovesa, např. *surely, you must remember that* jistě se na to pamatujete. *You must all wish me a thousand miles away!* Všichni si jistě přejete, abych byla odtud tisíc mil. *The size of the place must be immense*. Roloha toho místa musí být obrovská.

Jistotní *must* se vyskytuje i v otázce, např. *what must he think?* co si musí myslet? (co si asi myslí?) V záporu je *can't* stejně jako v češtině, např. *it can't be so late* ještě nemůže být tak pozdě.

Minulost se vyjadřuje pomocí minulého infinitivu, např. *Have you ever had chicken pox?... Of course, I must have had it! All children get it!* Měla jste někdy plané neštovice? – Samozřejmě, musela jsem je mít! Všechny děti je mají! Zápor je *You can't possibly have forgotten*. Přece jsi nemohl zapomenout.²⁶

1.7.1 Shrnutí *must*

Sloveso *must* vyjadřuje:

1. povinnost (obligation)

= muset - *be obliged to, have to*

Např. *You must be back by 10 o'clock*. Musíš být zpět do deseti hodin.

- v minulosti nepoužíváme *must*, nýbrž tvar *had to*

Např. *Yesterday you had to be back by 10 o'clock*. Včera jsi musel být zpět do deseti hodin.

- v záporných větách používáme tvary *needn't, don't have to, not be obliged to* (nikoliv tvar *must not*, popř. *mustn't*, který je záporným protějškem slovesa *may*; *must not = not be allowed to*)

²⁵ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 194

²⁶ Dušková, L. a kol.: Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia, Praha 1988, str. 195

Např. *You needn't/ don't have to/ are not obliged to be back by 10 o'clock.*
Nemusíš se vracet do deseti hodin.

2. nutnost (necessity)

- logická nutnost (logical necessity)

- *must* se nepoužívá ve větách záporných a tázacích, místo toho se používá sloveso *can*

Např. *There must/ has to be a mistake.* Musí tam být chyba. *But: There cannot be a mistake.* Tam nemůže být chyba.²⁷

2. SROVNÁNÍ CVIČEBNIC GRAMATIKY

V této kapitole budou srovnány čtyři cvičebnice gramatiky, a to *Essential Grammar in Use* (Raymond Murphy), *English Grammar in Use* (Raymond Murphy), *Advanced Grammar in Use* (Martin Hewings) a *Grammar no problem* (Christine House, John Stevens, Světlá Brendlová, Miroslav Mašek).

V *Essential Grammar in Use* je gramatika vysvětlována na jednoduchých schématech a tabulkách doplněných o příklady. Pro oživení výkladu gramatiky jsou použity obrázky, které se snaží nastínit konkrétní situaci.

Cvičebnice *English Grammar in Use* prezentuje určitá gramatická pravidla a pro srozumitelnější pochopení autor používá konkrétní situace, v nichž jsou vysvětlené gramatické jevy užity.

Advanced Grammar in Use navazuje na předchozí dva díly (*Essential Grammar in Use*, *English Grammar in Use*), tedy již předpokládá základní znalost problematiky. Gramatiku pouze rozšiřuje a prohlubuje a zabývá se výjimkami.

Oproti tomu *Grammar no problem* používá jako jediná z námi srovnávaných cvičebnic český jazyk, což může být výhodou pro nepřilíš pokročilé studenty, nebo pro ty, kteří nemají tak velkou slovní zásobu a výklad v angličtině jim činí problémy. Nejprve je použita konkrétní situace, kde jsou jevy zmíněny, poté se autoři zabývají obecným tvořením kladných vět, otázek a záporu, které jsou ukázány na konkrétních příkladech, za nimiž bývá český překlad vět. Následuje vysvětlení gramatických pravidel. V závěru každé kapitoly je shrnutí nejdůležitějšího, co je třeba si zapamatovat.

Všechny čtyři cvičebnice jsou koncipovány tak, že na jedné straně je daná problematika vysvětlena a na straně druhé je procvičována v nejrůznějších typech cvičení, jak doplňovacích tak překladových (*Grammar no problem*). Cvičebnice *Grammar no problem* navíc třídí cvičení podle obtížnosti, přičemž cvičení A bývá tím nejjednodušším (vybírání ze dvou možností) a D zpravidla nejtěžším (nejčastěji překlad).

3. ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Výše podrobně vysvětlená problematika užití modálních sloves (Modal verbs) je v následujících kapitolách rozdělena do třech úrovní – Level 1,2,3 a to od nejjednoduššího po nejtěžší. Gramatika je zde srozumitelně koncipována tak, aby ji studenti základních škol snadno pochopili a osvojili si ji.

Praktickým cvičením předchází krátká teoretická shrnutí, jejichž zdrojem byla *Anglická mluvnice* od Karla Haise. Inspirací pro některá cvičení byly cvičebnice *Essential Grammar in Use*, *English Grammar in Use* od Raymonda Murphyho a *Advanced Grammar in Use* od Martina Hewingse. Zbývající cvičení byla vytvořena autorem této bakalářské práce.

²⁷ Překlad z: Quirk, R. Greenbaum, S., Leech, G. And J. Svartik: *A Grammar of Contemporary English*. Longmann, London 1972, str. 98

3.1 CAN - LEVEL 1

I. **Výslovnost:**

Sloveso *can* můžeme vyslovovat dvěma způsoby [kæn] nebo [kən].

II. V Anglické mluvnici Hais uvádí, že sloveso *can* má **dvojitý význam:**

1. Způsobový (mohu, smím):

We can see the lake from our window. *Z našeho okna můžeme vidět jezero.*

Can I open the door?

Mohu otevřít dveře?

He can go out tonight.

Dnes večer může jít ven.

2. Vyjadřující schopnost (umím, dovedu):

I can play tennis.

Umím hrát tenis.

Peter can speak English.

Petr umí anglicky.

III. **Zápor** (negative) se tvoří přidáním zápornky *not*, která se v přítomné čase píše se slovesem dohromady *cannot* [kənət, kənt], stažený tvar je *can't* [ka:nt].²⁸

He cannot come today.

Dnes nemůže přijít.

You can't speak with him.

Nemůžeš s ním mluvit.

IV. **Otázky** (questions) a **krátké odpovědi** (short answers):

Otázka se tvoří převrácením pořadí podmětu a slovesa: *can I? can he? can we not? can't we?*

Can you speak any foreign language? *Umíš mluvit nějakým cizím jazykem?*

Can he play the piano?

Umí hrát na piano?

Krátké odpovědi:

1. kladné odpovědi:

Yes, + osobní zájmeno (pronoun) + *can*

Can you swim? Yes, I can.

Can he ski? Yes, he can.

2. záporné odpovědi:

No, + osobní zájmeno (pronoun) + *can't*

Can you drive a car? No, I can't.

Can she speak French? No, she can't.

V. **Poznámka:**

Can se často užívá jako pomocného slovesa v otázce a záporu u sloves smyslového vnímání *to see, to hear, to smell, to taste, to feel*:

Can you see the tower over there?

Vidíš tamhle tu věž?

Can you hear that noise?

*Slyšíš ten zvuk?*²⁹

²⁸ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.175

²⁹ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.175

3.1.1 CAN - LEVEL 1 – EXERCISES

1. Complete the sentences with can + one of these verbs

come ski drive play speak

- 1) Gary has travelled a lot. He **can speak** five languages.
- 2) Nicole, but she hasn't got a car.
- 3) Tom loves winter sports so he very well.
- 4) I don't have to work tomorrow so Ito your party.
- 5) Her favourite instrument is guitar but shethe piano too.

2. Make the sentences with using these pictures. ☺ means that somebody can do something, ☹ that somebody can't do it.

1. ☹

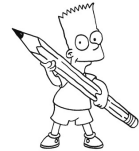
2. ☺

3. ☹

4. ☺

- 1) The boy **can't**write.
- 2) They dance flamenco.
- 3) The bee has a broken wing so itfly.
- 4) Bart Simpsondraw very well.

Can you do these things? Write sentences about yourself.. Use I can or I can't.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

3. Make questions and short answers.

- 1) he / drive a car?
.Can he drive a car ? Yes, **he can**...
- 2) you / speak German?
.....? No,
- 3) I / come tomorrow?
..... ? Yes,
- 4) she / play the chess?
..... ? No,

4. The following sentences have a wrong order. Write them in the correct order.

1) the bag you can with help please me ?

Can you help me with the bag, please?
.....

2) you to can us go with the party .

.....

3) play she very can't the piano well .

.....

4) a little speak you louder can ?

..... ?

5. Translate these sentences.

1) Mohu vstoupit?

2) Můžeš použít můj telefon.

3) Nemůžu tomu uvěřit.

4) Mohu si půjčit tvou tužku?

5) Dnes můžeme jít domů dříve.

6) Letos nemůžeme jet do zahraničí. Nemáme dost peněz.

3.2. CAN AND COULD - LEVEL 2

I. CAN/CAN'T

Can + infinitiv (infinitive) (can play/ do/ come)

- Kladné a záporné věty (Positive and negative sentences)

I/we/you/they	can	swim.
he/she/it	cannot	play.
	can't	speak.

- Otázky (Questions)

Can	I/we/you/they	swim?
	he/she/it	play ?
		speak?

- Krátké odpovědi (Short answers)

Yes,	I/we/you/they	can.
	he/she/it	

No,	I/we/you/they	can't.
	he/she/it	

Příklady:

*Today, I **can** go to the cinema.*

*Today, I **can't** go to the cinema with you.*

***Can** I go to the cinema today?*

*Yes, you **can**. / No, you **can't**.*

Dnes můžu jít do kina.

Dnes nemůžu jít do kina.

Můžu jít dnes do kina?

Ano, můžeš. Ne, nemůžeš.

II. COULD/COULDN'T

1. Dle Haise se *could* používá pro **vyjádření minulého času** (past simple):

1.1. způsobového slovesa CAN (mohu, smím)

*I **could** go swimming whenever I wanted.*

Mohl jsem jít plavat, kdykoliv jsem chtěl.

*Because he was sick, he **couldn't** do sports.*

Protože byl nemocný, nemohl dělat žádný sport.

1.2. slovesa CAN vyjadřující schopnost (umím)

*I **could play** the piano better when I was younger.*

Když jsem byl mladší, uměl jsem hrát na piano lépe.

*They **couldn't** build better houses before the war.*

Před válkou neuměli postavit lepší domy.

I/we/you/they	COULD	run
he/she/it		play sleep

2. **Zápor** (negative)

Zápor se tvoří přidáním zápornky *not* (could not, couldn't).

I/we/you/they	COULDN'T	infinitiv bez to
he/she/it		

3. **Otázky** (questions) a **krátké odpovědi** (short answers)

Otázka se tvoří převrácením pořadí podnětu a slovesa: could I? could he? could we not? couldn't we?

***Could** you **open** the window, please?*

Můžeš otevřít okno?

***Couldn't** we **cooperate** with you?*

Nemohli bychom s Vámi spolupracovat.

Krátké odpovědi:

1. kladné odpovědi:

Yes, + osobní zájmeno (pronoun) + could

*Could you sleep? **Yes, I could.***

*Couldn't he come this evening? **Yes, he could.***

2. záporné odpovědi:

No, + osobní zájmeno (pronoun) + couldn't

*Could you understand everything? **No, I couldn't.***

*Couldn't she run faster? **No, she couldn't.***

III. Poznámka:

Modální sloveso *could* vyjadřuje také podmiňovací způsob (mohl bych).

*I could bake some cake for the birthday party.
 Na tu narozeninovou párty bych mohl upéct nějaký koláč.
Could you give me the book back?
 Mohl bys mi vrátit tu knížku?*

3.2.1 CAN AND COULD - LEVEL 2 – EXERCISES

1. a) Ask Jane if she can do these things and answer these questions:

1)		✓	Can you swim? Yes, I can.
2)		×	?
3)		✓	?
4)		×	?
5)		✓	?

b) Can you do these things? Use I CAN or I CAN'T and write sentences about yourself.

1) I can swim./ I can't swim, .	4)
2)	5)
3)	

2. Complete these sentences. Use CAN/ COULD.

- 1) When I was younger I ..**could**..... swim.
- 2) That's a nice weather. We go out.
- 3) He loved music. He play the violin very well.
- 4) She is a good driver. She drive a car and a bus.
- 5) The music is very loud but I hear you quite well
- 6) They didn't have anything to do so they help me.

3. Complete the sentences. Use CAN'T/ COULDN'T + one of the verbs.

find do go sleep decide believe

- 1) I was tired but I ..**couldn't sleep**..... .
- 2) I feel sick so I anything.
- 3) Where is the pen? I it.

- 4) I have to help my mother so I to the cinema.
- 5) You tell a lie me. I you.
- 6) It was such a hard decision. I

4. Make questions with COULD and answer them with short answers.

1) to turn off the radio	Could you turn off the radio? Yes, I could.
2) to open the window	? Yes,
3) to help me with something	? No,
4) to lend him a pen	? Yes,
5) to give me a phone number	? No,

5. Correct the mistakes. One of the sentences is correct.

1) I wanted to speak to him but I <u>can't</u> find him.	..couldn't.....
2) I love foreign languages. I could speak English and German.	
3) Do you like animals? Can I invite you to the ZOO?	
4) I have no money. I couldn't buy the tickets.	
5) It was raining so we can't play outside.	

3.3 CAN, COULD AND BE ABLE TO - LEVEL 3

- I. **CAN, CAN('T), (CANNOT) nebo COULD, COULD(N'T), (COULD NOT)** použijeme, pokud chceme vyjádřit, že někdo (něco) je schopný (umí) něco udělat:
- a. v přítomnosti užíváme CAN (CAN'T)
 - b. v minulosti užíváme COULD (COULDN'T)³⁰

*We **can't** afford to pay the bill.*

Nejsme schopni (nemůžeme) zaplatit ten účet.

*Anita **could** speak 3 languages before she was 6.*

Jana mluvila (uměla mluvit) 3 jazyky předtím, než jí bylo 6.³¹

II. **CAN/COULD × BE ABLE TO**

V Advanced Grammar in Use Hewings uvádí, že *be able to* můžeme použít **místo** can/could v případě, že hovoříme o schopnosti, kterou někdo má nebo měl.

*Helen **can/is able to** to read well, even though she's only three.*

Helena umí číst velmi dobře, ačkoliv jí jsou teprve tři.³²

*She **could/was able to** play the piano better than when she was younger.*

Uměla hrát na piano lépe, než když byla mladší.

III. **BE ABLE TO** nebo **CAN/COULD**

Podle Hewings *be able to* užíváme, když mluvíme o konkrétní situaci (specific situation).

Can/could se používá, když chceme vyjádřit obecnou schopnost (general ability).

³⁰ Překlad z: Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str.44

³¹ Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press

³² Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press

	SPECIFIC SITUATION	GENERAL ABILITY
PRESENT – PŘÍTOMNOST	He has recovered from his injury and he is able to drive again. Zotavil se ze svého zranění a je schopen zase řídit.	He can speak English. (lze užít i be able to) Umí (je schopen) mluvit anglicky.
PAST - MINULOST	Jane was able to leave the hospital only 6 hours after the operation. Jana byla schopná (mohla) opustit nemocnici jen 6 hodin po operaci.	After only 3 months Lucy could play the piano quite well. Po pouhých 3 měsících uměla Lucie hrát na piano docela dobře. 33

IV. BE ABLE TO

Be able to se používá místo can/could:

- 1) pokud uijeme modální sloveso po infinitivu s to (to-infinitive);
*We were lucky **to be able to** live in the country during our childhood.*
Byli jsme šťastní, že jsme mohli během našeho dětství žít ve městě.
*I would like **to be able to** speak Spanish.*
Chtěl bych umět mluvit španělsky.
- 2) je-li potřeba použít ingový tvar (ing-form) modálního slovesa;
*It was awful, not **being able to** see you for so long.*
Bylo to příšerné nemoci tě vidět tak dlouho.
- 3) následuje-li po jiném modálním slovese;
*We **may be able to** move to some of the staff to a different department.*
Možná budeme moci přeřadit některé zaměstnance na jiné oddělení.
- 4) vyjadřujeme-li budoucí schopnost nebo chceme-li zmínit, že něco bude v budoucnosti (in the future) možné.³⁴
You will be able to play the piano better after another 2 years of study.
Budeš schopný (moci) hrát na piano lépe za další 2 roky studia.

Poznámka:

- a) ve způsobovém smyslu má sloveso can v budoucím čase stejný tvar CAN, budoucnost je vyjádřena PŘÍSLOVEČNÝM URČENÍM nebo vyplývá z kontextu³⁵
Can you go swimming tomorrow?
Budeš s námi moci jít zítra plavat?
You can stay up late when you are older.
Budeš moci zůstat déle, až budeš starší.
- b) pokud uděláme rozhodnutí v době promluvy o něčem, co se uskuteční v budoucnosti, užíváme CAN (nikoliv opis BE ABLE TO)³⁶
Perhaps we can meet next week.
Možná se můžeme setkat příští týden

³³ Překlad z: Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 44

³⁴ Překlad z: Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 44

³⁵ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.176

³⁶ Překlad z: Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 44

You can go home, when you finish the test.

Budeš moci jít domů, až dokončíš ten test.

- 5) u předpřítomného a předminulého času (perfect tenses);³⁷

Since he left, nobody has been able to forget about him.

Od té doby co odešel, nikdo na něj nemohl zapomenout.

- 6) při vyjadřování schopnosti

Poznámka:

Was/were able to × managed to

Jestliže chceme vyjádřit, že někdo/něco udělal v konkrétní situaci, lze místo was/were able to použít **managed to**:

The fire spread everywhere, but fortunately everyone managed/was able to escape.

Oheň se všude rozšířil, ale naštěstí všichni zvládli utéct.

We didn't know where David was, but we managed to find/were able to find him in the end.

*Nevěděli jsme, kde David je, ale nakonec se nám podařilo ho najít.*³⁸

3.3.1 CAN, COULD AND BE ABLE TO - LEVEL 3 – EXERCISES

1. Complete the sentences with CAN/CAN'T or COULD/COULDN'T + one of the following verb:

come

eat

run

sleep

wait

- 1) I'm sorry I **can't come**..... to your party.
- 2) When John was 15, he very fast.
- 3) My bus left exactly at 5 o'clock that's why Ifor you.
- 4) Tom needs to lose his weight so he sweets.
- 5) My grandfather even though there is much noise.

2. Write sentences with WAS/WERE ABLE TO + appropriate verb.

- 1) Did everybody escape from the fire?
Yes, everybody. **was able to escape**.....
- 2) Did you finish your homework?
Yes, there was nobody so Imy homework.
- 3) Did you find the house easily?
Yes, we had a good map so weit easily.
- 4) Did she swim across the river?
Yes, she was a very good swimmer so sheacross the river easily.
- 5) Did he drive a car?
Yes, he was already 18 so hethe car.

3. Write a few sentences about yourself.

- 1) (something you used to be able to do)
I used to be able to sing better.....

³⁷ Překladz: Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 44

³⁸ Murphy, R. (2004) English Grammar in Use (Third Edition). Cambridge University Press, str.52

- 2) (something you will be able to do)
.....
- 3) (something you would like to be able to do)
.....
- 4) (something you have never been able to do)
.....
- 5) (something you may be able to do)
.....
- 6) (something you are being able to do)
.....

4. Complete the sentences using CAN or (BE) ABLE TO. Use CAN if possible, otherwise use (BE) ABLE TO.

- 1) Peter has travelled a lot. He**can**.....speak 4 languages.
- 2) I willto drive a car at the age of 19.
- 3) He hasn'tsleep well recently.
- 4) Theyplay tennis well, but they don't play it very often.
- 5) We were so happy towatch TV when hockey was played.

5. Correct the sentences where necessary.

- 1) He travelled all over the world. He could speak 5 languages. OK
.....
- 2) I was ill last week. I can't do anything. **I couldn't**
.....
- 3) We had a beautiful view of our window. We could see the lake.
- 4) They didn't know where Kate was but finally they could find her.
- 5) Where is the book? I couldn't remember where it was.

6. Complete the sentences using COULD, COULDN'T or MANAGED TO.

- 1) I looked all around my room but I **.couldn't**..... find it.
- 2) When he was younger heplay the piano very well.
- 3) The bird had a broken string but finally we rescue it.
- 4) Because of his illness he go to the party.
- 5) The fire was everywhere but fortunately everybody to escape.
- 6) She had a very good camera so she take lovely pictures.

3.4 MORE ACTIVITIES

V této kapitole je na několika typech příkladů ukázáno, jak může být gramatika - v našem případě modální sloveso can - vysvětlena zábavnou formou. Tato cvičení mohou posloužit k procvičení a zopakování dané problematiky, ale také k uvolnění žáků a odlehčení hodiny.

A. BINGO

(Children choose six of the following activities and write them in the table.

The teacher asks: "Can you?" and chooses accidentally one of the activities.

Children cross them out in their tables. The winner is the pupil who crosses out all the words first.)

Can you ?

play tennis / ski / skat / drive a car / cycle / read / write / cook / dance / swim / play computer games / ride a horse

B. COUCH POTATO

Who is the best sportsman and a couch potato in your class?

CAN YOU / COULD YOU/ ARE YOU ABLE TO ?		
	Pupil 1	Pupil 2
Can you swim?	✓	x
Can you ski?		
Could you skate when you were 10??		
Could you play tennis at the age of 8?		
Are you able to watch TV all the day?		
Are you able to play PC games 6 hours?		

C. QUESTIONS AND ANSWERS

Match the questions to the answers.

Can you drive?	No, I couldn't. There is not very hot in the room.
Could you swim at the age of 5?	No, I'm not. I don't want to hurt myself.
Are you able to jump this fence?	Yes, I can. But I haven't got a car.
Could you open the window?	Yes, I can. It is my favourite language.
Can you speak German?	No, I couldn't. I was afraid of water.

D. CAN AND CAN'T

Describe the pictures – with CAN and CAN'T.

Write what somebody can but can't do.

He / ski / swim

He can ski but he can't swim.

He / play the guitar / play the piano

.....

They / dance / sing

.....

He / drive a tractor / ride a horse

.....

E. MAKE QUESTIONS

- 1) You can swim well?
- 2) She could ride a horse?
- 3) He was able to write at the age of 5?
- 4) They will be able to go to the cinema?
- 5) Tom can help you with your homework?
- 6) Sarah was able to drive a car?

Can you swim well?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

F. JUMBLED WORDS

- 1) was He to drive able the of at 16 age .
He was able to drive at the age of 16......
- 2) could They swim they when were 6 .
.....
- 3) to the She girl rescue managed injured .
.....
- 4) Can for you please wait me ?
..... ?
- 5) speak She when English came couldn't she here.
.....
- 6) I to something am tell about you able it.
.....

G. CORRECT THE MISTAKES

- 1) I am able to read when I was 5.
- 2) Could you swim? Yes, I can.
- 3) I could play the guitar. My sister can play the guitar too.
- 4) We aren't able to go with you yesterday.
- 5) We have a free day. We could do whatever we want.
- 6) I was ill. I can't go to school.

I was able.....

.....

.....

.....

.....

.....

H. TRANSLATION

Translate these English sentences.

- 1) Jane can play the piano but Dan can't.
- 2) I can't open this window.
- 3) We will be able to visit her tomorrow.
- 4) Can I ask you if you can help me?
- 5) She wasn't able to explain it to us.
- 6) It is OK. I could understand everything.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I. TEST

Test your knowledge of modal verbs (can, could, can't, couldn't, be able to).

- 1) drive a car? Yes, I can.
 a) Could you b) Can you c) Are you able to
- 2) It was a great party. I'm so sorry you come.
 a) couldn't b) wasn't able to c) can't
- 3) Did you finish your homework yesterday? No, I finish it.
 a) am not able b) can't c) wasn't able to
- 4) He has hurt his arm but hewrite quite well.
 a) could b) can c) was able to
- 5) It was such a horrible night. I sleep.
 a) couldn't b) can't c) weren't able to
- 6) She won't be at home but wevisit her in the hospital.
 a) can b) could c) will be able to

J. CROSSWORD

- 1) Can you in the river?
- 2) Can you good food?
- 3) Can you a bike?
- 4) Can you a book?
- 5) Can you tennis?
- 6) Can you a car?
- 7) Can you English?
- 8) Can you the clothes?
- 9) Can you your hair?
- 10) Can you Your name?

3.5 MAY - LEVEL 1

- I. Hais v Anglické mluvnici uvádí, že sloveso *may* (smět) má pouze **dva tvary**: *may* [mei] pro přítomný čas v indikativu i konjunktivu a *might* [mait] v préteritu, rovněž pro indikativ i konjunktiv.

She may come to my party.

Možná přijde na mojí oslavu.

He might tell the true.

Možná říká pravdu.

- II. Hais také zmiňuje, že **zápor** (negative) se tvoří přidáním zápornky *not*, stažený tvar je *mayn't* [meint].

I may not go to the cinema with you.

Nesmím s tebou jít do kina.

They mayn't work here.

Nemohou zde pracovat.

Záporný tvar *may not* má **dva významy**:

1. „nesmět“

He may not come tonight. Nesmí dnes večer přijít.

2. „možná ne“

He may not come tonight. Možná, že dnes večer nepřijde.

May not bývá ve významu „nesmět“ nahrazováno záporem slovesa *must*. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že *may not* znamená zpravidla mírný zákaz, naproti tomu *must not* zákaz striktní.³⁹

I may not eat so much in the evening.

Večer nesmím tolik jíst.

I mustn't be late today; it would be the second time this week.

Dnes nesmím přijít pozdě; bylo by to tento týden už podruhé.⁴⁰

- III. **Otázky** (questions) a **krátké odpovědi** (short answers):

Otázky se tvoří převrácením pořadí podmětu a přísudku: *may I?* *may he?*

May I watch TV this evening?

Smím se dnes večer dívat na televizi?

May we come in?

Můžeme vstoupit?

Krátké odpovědi:

1. kladné odpovědi:

Yes, + osobní zájmeno (pronoun) + *may*

May I sit there? Yes, you may.

May they leave? Yes, they may.

2. záporné odpovědi:

No, + osobní zájmeno (pronoun) + *may not/ mayn't*

May I do it alone? No, you may not.

May he play the football with us? No, he mayn't.

- IV. Indikativní *may* má **dva významy**:

1. vyjadřuje svolení, české „smím“:

May I smoke here? Smím zde kouřit?

If I may say so ... Smím-li tak říct ...

2. vyjadřuje možnost, české „mohu“ nebo příslovce „možná“, „třeba“:

He may come tonight, but I am not certain about it.

Možná, že dnes večer přijde, ale jist si tím nejsem.

³⁹ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.178

⁴⁰ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.178

*They **may not ask** us again if we don't go now.*

Třeba nás už nepozvou, když teď nepůjdeme.

Rozdíl mezi nimi se projevuje také v tom, že 1. je důrazné, 2. nedůrazné.⁴¹

V. **Poznámka:**

Ve významu „možná“ je *may* bezčasové, vyjadřuje možnost stejně v přítomném čase, jako v budoucím nebo minulém.

Budoucnost není u slovesa *may* ve významu „možná“ zapotřebí zvlášť vyjadřovat:

*He **may come** sooner than we expect.*

Možná přijde dříve, než očekáváme.

Rovněž to není třeba ve významu „smím“, pokud je ze souvislosti zřejmé, že jde o budoucnost:

***May I borrow** your typewriter tomorrow?*

*Budu si smět zítra vypůjčit váš psací stroj?*⁴²

3.5.1 MAY - LEVEL 1 – EXERCISES

1. Which sentence is correct?

- 1) A: May I to open the window, please?
B: May I open the window, please? ✓
- 2) A: He may come to the party.
B: He may come to the party.
- 3) A: I may not phone tomorrow.
B: I not may phone tomorrow.
- 4) A: May sit I there?
B: May I sit there?
- 5) A: She may knows about it.
B: She may know about it.

2. Write sentences with the verb MAY.

- 1) (it's possible that I'll see you at the weekend)
I may see you at the weekend.
.....
- 2) (it's possible he is true)
.....
- 3) (perhaps Ann doesn't work in this company)
.....
- 4) (perhaps they will come to your party)
.....
- 5) (it's possible Thomas is in the bathroom)
.....

⁴¹ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.178

⁴² Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.178

3. Choose the correct verb and make negatives (MAY NOT).

write speak go rain play be

- 1) He **may not go** to the cinema with us.
- 2) Susan has injured her leg. She tennis.
- 3) It at the weekend. The weather prediction is very good.
- 4) We the essay because we don't know how to do it.
- 5) They at school next week.
- 6) He about it. I think it's a secret.

4. School rules – write 6 sentences about what you MAY DO and 6 sentences what you MUSTN'T DO at school.

- 1) **I may eat at break time at school.** **I mustn't smoke at school.**.....
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)

5. Complete the sentences with MAY or MUSTN'T .

- 1) I'm really happy because I **may**..... go to the disco.
- 2) It's a very important meeting. We be late.
- 3) Nobody can know it. You say it to anyone else.
- 4) The party is on Saturday but Lucy already come on Friday.
- 5) We don't have to go to school tomorrow so we..... sleep longer in the morning.
- 6) The test will be very difficult you underestimate it.

6. Somebody is asking about your plans. You have some ideas but you haven't decided yet.

- 1) What are you doing this summer?
I may go to my grandparents......
- 2) Where are you going at the weekend?
.....
- 3) What are you doing this week?
.....
- 4) What are you having for breakfast tomorrow?
.....
- 6) What are you doing after school on Friday?
.....

3.6 MIGHT - LEVEL 2

Modální sloveso MAY má dva tvary:

1) **MAY** pro čas přítomný

- zápor: *May not (mayn't)*

- otázka: *May I ...?*

2) **MIGHT** pro čas minulý

- zápor: *Might not (mightn't)*

- otázka: *Might you ...?*

Might + infinitiv (infinitive)
(might go/ be/ rain)

Kladné a záporné věty (Positive and negative sentences):

I/we/you/they	might	be.
He/she/it	might not	go.
	mightn't	come.

Otázky (Questions):

Might	I/we/you/they	go?
	he/she/it	play ?
		come?

I. **Might** je sice po formální stránce indikativní préteritum slovesa *may*, ale nemá minulý význam, v hlavní větě nikdy neznamená „směl jsem“. V tomto významu se vyskytuje pouze ve vedlejších větách, kde podle pravidla o souslednosti zastupuje po minulém čase sloveso *may* v obou jeho významech:

1) *I wanted to know if I **might** (may) use his typewriter.*

Chtěl jsem vědět, zda smím použít jeho psací stroj.

2) *I thought John **might** (may) be here.*

Myslel jsem, že John je třeba tady.⁴³

II. **Might** jakožto konjunktiv vyjadřuje možnost, nejistotu, pochybnost, zdvořilou žádost, nesplnitelné přání. Do češtiny je překládáme nejčastěji výrazy „mohl bych“, „třeba“, „snad“ apod.:

How old might he be? Kolik by mu mohlo být let?! Kolik je mu asi let?

I say, you might shut the door! Také bys mohl za sebou zavřít!⁴⁴

III. **Poznámka:**

Might používáme také pro možné plány.⁴⁵

Srovnání jistých plánů (sure) s plány, které se možná uskuteční (possible):

I'm playing tennis tomorrow. (sure)

I might play tennis tomorrow. (possible)

Barbara is going to phone later. (sure)

Barbara might phone later. (possible)

⁴³ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.179

⁴⁴ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.180

⁴⁵ Přeloženo z: Murphy, R. (2004) English Grammar in Use (Third Edition). Cambridge University Press, str.60

3.6.1 MIGHT - LEVEL 2 – EXERCISES

1. Write sentences with MIGHT:

- 1) It's possible that I'll watch TV in the evening.
I might watch TV in the evening......
- 2) It's possible that I'll eat at the restaurant tomorrow.
.....
- 3) It's possible that I'll go to the cinema with Martin on Friday.
.....
- 4) It's possible that she is in the supermarket.
.....
- 5) It's possible that Martin is ill.
.....
- 6) It's possible that they'll go on holiday this summer.
.....

Write sentences with MIGHT NOT.

- 7) It's possible that I won't see you tomorrow.
I might not see you tomorrow......
- 8) It's possible that he won't be in his office in the afternoon.
.....
- 9) It's possible that John won't go with us.
.....
- 10) It's possible that she is not at home.
.....

2. Complete the sentences with MIGHT + one of the following verbs:

change visit wake cut be rain

- 1) Don't be so loud, my parents are sleeping. You **might wake** them.
- 2) The sky is cloudy. It in the afternoon.
- 3) I can't find my keys. They in the bag.
- 4) You should take some warm clothes. The weather later.
- 5) The knife is very sharp, so be careful. You yourself.
- 6) I don't have to work tomorrow. I my grandparents.

3. Write sentences with MIGHT NOT.

- 1) I'm not sure that he will be here on time.
He might not be here on time......
- 2) I'm not sure that she will remember to close the window.
.....
- 3) I'm not sure that they will buy something for her birthday.
.....

4) I'm not sure that we'll go to the theater tomorrow.
.....

5) I'm not sure that my leg will be OK next week.
.....

4. Somebody asks Jane some questions about her plans.

- 1) Are you going to the cinema at the weekend?
- 2) Are you going to watch TV tonight?
- 3) Are you going to sleep longer tomorrow?
- 4) Will you be at home in the afternoon?
- 5) Are you playing tennis at the weekend?
- 6) Are you going to your grandmother on Friday?
- 7) Will you be with Thomas tomorrow?
- 8) Are you going abroad on holiday?
- 9) Are you playing football?
- 10) Are you going to buy a dog this year?

Maybe.
Yes, I am.
Perhaps.
Possibly.
Perhaps.
Yes, I am.
Maybe.
I might.
Yes, I am.
Yes, I am next month.

JANE

Now rewrite Jane's answers. Use MIGHT where possible.

- 1) **She might go to the cinema at the weekend.**.....
- 2) **She is going to watch TV tonight.**.....
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)
- 10)

5. Write your own ideas. Use I MIGHT and I MIGHT NOT.

I MIGHT	I MIGHT NOT
I might go to the disco at the weekend.	I might not go to school on Monday.

3.7 BE ALLOWED TO - LEVEL 3

Poznámka: Opisný tvar modálního slovesa *may - BE ALLOWED TO* se na základních školách sice neučí, ale pro úplnost jsem jej do své praktické části také zahrnula.

Užití opisného tvaru – BE ALLOWED TO

1. Hais ve své mluvnici uvádí, že pokud **budoucnost nevyplývá z kontextu**, používáme pro vyjádření budoucího času opisného tvaru.
*Will he **be allowed to** buy a building plot in that place?*
Bude si tam smět koupit parcelu?
I don't think it will be possible for you to take a photo of him.
*Myslím, že si ho nebudeš smět vyfotografovat.*⁴⁶
2. V **minulém čase** se *may* ve významu „smím“ nahrazuje opisným tvarem.
*I **was allowed to** do what I liked.*
Směl jsem si dělat, co jsem chtěl.
*I **was allowed to** use his computer.*
*Směl jsem použít jeho počítač.*⁴⁷
3. Dle Hewingse lze opisného tvaru *WAS/ WERE ALLOWED TO* nebo *COULD* užít pro vyjádření obecného povolení (general permission) v minulosti. V případě, že jde o jednu konkrétní situaci, můžeme použít jen *WAS/ WERE ALLOWED TO* nikoli *COULD*.
*Last century, women **were not allowed to** vote. (or ... couldn't vote.)*⁴⁸
V minulých stoletích ženy nesměly volit.
*Although he didn't have a ticket, Ken **was allowed to** come in.*
*(not ...could come in)*⁴⁹
Ačkoliv neměl lístek, mohl jít Ken dovnitř.
4. Hewings dále uvádí, že v záporných větách bývá *WASN'T/ WEREN'T ALLOWED TO* i *COULDN'T* užito bez ohledu na to, zda se jedná o obecné povolení či konkrétní situaci.
*We **couldn't/ weren't allowed to** open the presents until Christmas.*⁵⁰
Dokud nepřišly Vánoce, nemohly jsme otevřít dárky.
5. Jak Hewings dále zmiňuje u předpřítomného a předminulého čas a infinitivu používáme opisného tvaru *BE ALLOWED TO* nikoli *CAN/ COULD*.
*They **have been allowed to** keep the Roman coins they found in their garden.*⁵¹
Směli si nechat římské mince, které našli ve své zahradě.

⁴⁶ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.179

⁴⁷ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str. 179

⁴⁸ Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 50

⁴⁹ Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 50

⁵⁰ Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 50

⁵¹ Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press, str. 50

3.7.1 BE ALLOWED TO - LEVEL 3 – EXERCISES

1. Rewrite the sentences:

A) from the present to the future

- 1) I may come to your party.
I will be allowed to come to the party.
- 2) I may phone you tomorrow.
.....
- 3) They may tell you the true.
.....
- 4) He may sleep at the hotel.
.....
- 5) She may help you with the homework.
.....

B) from the present to the past

- 1) I may use his mobile phone.
I was allowed to use his mobile phone.
- 2) I may go to the cinema with Martin.
.....
- 3) He may buy her a flower.
.....
- 4) She may borrow your computer.
.....
- 5) They may tell you about the problem.
.....

2. Complete the sentences with WAS (WASN'T)/ WERE (WEREN'T) ALLOWED TO.

- 1) The pupils **..weren't allowed to..** go home until they had finished their essays.
- 2) I drive a car until I had been 18 years old.
- 3) Although I didn't have a ticket, I go to the concert.
- 4) Because of the bad weather we play outside.
- 5) We had a free day so we sleep longer in the morning.
- 6) I buy a book because I didn't have enough money.
- 7) Nobody cheat when we were writing the test.
- 8) After that they had cleaned their room, theydo whatever they wanted.

3. Complete the following sentences. Use WILL BE ALLOWED TO or WAS (WASN'T)/ WERE (WEREN'T) ALLOWED TO.

- 1) I'm very happy. I **...will be allowed to.....** play tennis tomorrow.
- 2) John was angry yesterday, because he go to the disco.
- 3) I had no homework so I play games on the computer.
- 4) She has everything done so she go on holiday next week.

- 5) They were disappointed because they take part in the competition.
 6) Because of great results in the test they go on a trip next month.

4. Answer the questions.

- 1) Will you be allowed to go out at 10 p.m?
No, I won't be allowed to go out at 10 p.m.
- 2) Were you allowed to have a mobile phone when you were younger?

- 3) Will you be allowed to lend me your computer?

- 4) Were you allowed to go to school alone when you were 8?

- 5) Will you be allowed to phone me in the evening?

3.8 MUST - LEVEL 1

- I. Sloveso *must* (muset) má pouze tento jediný tvar pro přítomnost a budoucnost.⁵² Ve všech osobách čísla jednotného a možného má tedy stejný tvar.

Must + infinitiv (go/ be/ do)		
I/ you he/she/it we/ you/ they	MUST	go home. drink a lot. get up early.

Modální sloveso *must* užíváme, pokud chceme vyjádřit, že je nutné (nezbytné) něco udělat.

*The car is very dirty. I **must clean** it.*
To auto je velmi špinavé. Musím ho umýt.
*It's a fantastic film. You **must see** it.⁵³*
Je to úžasný film. Musíš ho vidět.

- II. Formální **zápor** k *must* je *must not*, staženě *mustn't* s významem „nesmím“.⁵⁴

*Hurry up! We **mustn't** be late.*
Pospěš! Nesmíme přijít pozdě.
*I **mustn't** forget to phone Julia.⁵⁵*
Nesmím zapomenout zavolat Julii.

- III. České „**nemusím**“ se vyjadřuje pomocí zástupných výrazů.⁵⁶

⁵² Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.180

⁵³ Murphy, R. (1997) Essential Grammar in Use (Second edition). Cambridge University Press, str. 72

⁵⁴ Hais, K.: Anglická mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str.181

⁵⁵ Murphy, R. (1997) Essential Grammar in Use (Second edition). Cambridge University Press, str. 72

- I need not (needn't)
- I do not need to (don't need to)
- I do not have to (don't have to)

IV. **Otázka** se tvoří otočením modálního slovesa a podmětu,

- I must. → Must I?

nebo použitím opisného tvaru:

- I have to. → Do I have to?
- I need. → Need I? / Do I need to?

3.8.1 MUST - LEVEL 1 – EXERCISES

1. Complete the sentences with MUST + one of the following verbs:

go clean loose study wait —buy—

- 1) There is no food in the fridge. I **must buy** something.
- 2) The test is very important for me. I hard.
- 3) He to the doctor. He doesn't feel well.
- 4) She hasn't been here yet. We for her.
- 5) The windows are so dirty. I them.
- 6) I shouldn't eat so much. I some weight.

2. Write 4 sentences about what you MUST, MUSTN'T and NEEDN'T do at home:

I MUST	I MUSTN'T	I NEEDN'T
I must clean my teeth.	I mustn't make a mess.	I needn't cook.

3. Write the sentences in the correct order.

- 1) ducks / mustn't / the / you / feed
You mustn't feed the ducks.
- 2) must / very/ I / up / early / get
.....
- 3) go/ you / tomorrow / to / needn't / school
.....
- 4) true/ must/ him / the/ we/ tell
.....
- 5) we/ so / speak / loudly / mustn't
.....

4. Make questions.

- 1) She has to do a lot of homework. **Does she have to do a lot of homework?..**
 2) They must leave the party early.
 3) I have to go to the post office.
 4) He must repair his car.
 5) We have to go to the bank.
 6) I must wash the dishes.
 7) He has to write her a letter.

3.9 MUST × HAVE TO - LEVEL 2

I. Dle Haise je rozdíl mezi MUST a HAVE TO v kladném oznamovacím způsobu takový, že MUST znamená nutnost nebo závazek ze stanoviska mluvčího (subjektivní nutnost) a HAVE TO vyjadřuje závazek nebo nutnost způsobenou vnějšími okolnostmi (objektivní nutnost).

MUST	HAVE TO
It's a fantastic film. You must see it. ⁵⁷	John isn't at work today. He has to go to the dentist.
I drink too much coffee. I must stop.	In many countries, men have to do military service. ⁵⁸

II. HAVE TO

1) Kladné oznamovací věty (Positive sentences):

I/ you/we/ you/ they	HAVE TO	clean the room/ go to school/ etc.
he/she/it	HAS TO	go to the dentist/ work/ etc.

2) Zápor (Negative):

- zápor tvoříme pomocí pomocného slovesa DO (DOES) a přidáním zápornky NOT + HAVE TO (DO NOT/ DON'T HAVE TO, DOES NOT/ DOESN'T HAVE TO)

I/ you/we/ you/ they	DON'T HAVE TO	clean the room/ go to school/ etc.
he/she/it	DOESN'T HAVE TO	go to the dentist/ work/ etc.

3) Otázky (Questions):

- otázky se tvoří užitím pomocného slovesa DO (DOES) + infinitiv modálního slovesa HAVE TO

DO	I/ you/we/ you/ they	HAVE TO	clean the room?
DOES	he/she/it		go to the dentist?

4) Krátké odpovědi (Short answers):

- u krátkých odpovědí používáme pomocné sloveso DO (DON'T)/ DOES (DOESN'T); nikoli sloveso HAVE TO/ HAS TO ⇒ Yes, I have. Yes, he has.

Do you have to clean the room? ~~Yes~~ I do. / ~~No~~, ~~don't~~.

Does he have to go to school? Yes, he does. / No, he doesn't.

⁵⁷ Murphy, R. (1997) Essential Grammar in Use (Second edition). Cambridge University Press, str. 76

⁵⁸ Murphy, R. (1997) Essential Grammar in Use (Second edition). Cambridge University Press, str. 76

3.9.1 MUST × HAVE TO - LEVEL 2 – EXERCISES

1. Which is correct? Choose **MUST** or **HAVE TO**.

- 1) His new book is great. I must/ ~~have~~ to buy it.
- 2) If you want to park here, you must/ have to pay for it.
- 3) Paul wants to tell me something. I must/ have to call him.
- 4) I look horrible. I must/ have to loose some weight.
- 5) I don't know what happened. You must/ have to tell me the true.
- 6) The car has broken. He must/ has to repair it.

2. Complete the sentences with **HAVE TO/ HAS TO** + one of these verbs:

take ~~do~~ speak count pass go

- 1) She **has to do** her homework every day.
- 2) Her English isn't so good. You slowly.
- 3) I can't go with you tomorrow. Ito school.
- 4) He is studying mathematics. He lots of exercises.
- 5) All studentsthis test to be allowed to study at this school.
- 6) Our car is broken. We the bus.

3. Write negative sentences with **DON'T HAVE TO/ DOESN'T HAVE TO**.

1) Why are you waiting here?	You don't have to wait here.
.....
2) Why are you on a diet?	
3) Why is your mother working so hard?	
4) Why do you want to tell him about it?	
5) Why is she still so nervous?	
6) Why is she cooking so much food?	

4. Complete the questions.

1) I have to go to school at 7.30.	What time do you have to go to school?
2) I have to buy a lot of books.	How many?
3) She has to go there.	Where?
4) He has to give him some money.	How much?
5) I have to do it tomorrow.	Why?
6) They have to buy her something.	What?

3.10 HAVE TO - LEVEL 3

MUST netvoří minulý, budoucí ani předminulý čas, k tomu využíváme opisného tvaru HAVE TO.

I. MINULÝ ČAS (PAST TENSE)

- 1) Kladné věty (Positive sentences):
- have to ⇒ **HAD TO**

I/ you he/she/it we/ you/ they	HAD TO	work. clean. get up early.
--------------------------------------	---------------	----------------------------------

2) Zápor (Negative):

- ve všech osobách se zápor tvoří minulým časem pomocného slovesa do ⇒ DID + zápornkou NOT a infinitivem modálního slovesa HAVE TO (DID NOT/ DIDN'T HAVE TO); (~~I hadn't to~~ – NE!!!)

I/ you he/she/it we/ you/ they	DIDN'T HAVE TO	work. study. do homework.
--------------------------------------	-----------------------	---------------------------------

3) Otázky (Questions):

DID	I/ you he/she/it we/ you/ they	HAVE TO	study? go to bed? work?
------------	--------------------------------------	----------------	-------------------------------

4) Krátké odpovědi (Short answers):

Did you have to work all the day? Yes, I did. / No, I didn't.

Did she have to do the homework? Yes, she did. / No, she didn't.

II. BUDOUCÍ ČAS (FUTURE TENSE)

1) Kladné věty (Positive sentences):

I/ you he/she/it we/ you/ they	WILL	HAVE TO	study more. work. tell the true.
--------------------------------------	-------------	----------------	--

2) Zápor (Negative):

I/ you he/she/it we/ you/ they	WON'T	HAVE TO	leave early. work. go to school.
--------------------------------------	--------------	----------------	--

3) Otázky (Questions):

WILL	I/ you he/she/it we/ you/ they	HAVE TO	study? go to bed? work?
-------------	--------------------------------------	----------------	-------------------------------

Will you have to leave the party early?

Yes, I will. / No, I won't.

Will she have to go to hospital?

Yes, she will. / No, she won't.

3.10.1 HAVE TO - LEVEL 3 - EXERCISES

1. Complete the sentences with HAD TO + one of the following verbs:

work ~~go~~ buy leave take

- 1) Our car was broken so we **had to go**..... by bus.
- 2) It was raining all the day. We the umbrella.
- 3) We some food in the supermarket. There was nothing in the fridge.
- 4) She had a lot to do so she at the weekend.
- 5) He wasn't allowed to stay for the whole party. He earlier.

2. Complete the sentences with HAVE/ HAS TO or HAD TO.

- 1) Sarah was injured in the accident so she **had to**....go to hospital.
- 2) I am not allowed to go out. I do my homework at first.
- 3) We open the window, because it was too hot there.
- 4) The car is so expensive. We earn much money.
- 5) She can't buy the book anywhere. She borrow it in the library.

3. Rewrite the sentences into the past simple.

- 1) You don't have to get up early. → **You didn't have to get up early.**.....
- 2) She doesn't have to go to school. →
- 3) I don't have to do it. →
- 4) We don't have to wait for him. →
- 5) He doesn't have to work. →
- 6) You don't have to call me. →

4. Complete the questions in the dialogues.

- 1) A: **Did you have to**..... leave the party early?
B: Yes, I did. I was very angry.
- 2) A: get up early in the morning?
B: Yes, I do. The meeting starts at 6 o'clock.
- 3) A: clean the room?
B: No, he didn't. It had already been done when he came.
- 4) A: wait for a long time?
B: No, I didn't. She came on time.
- 5) A: work so hard?
B: Yes, she does. She has so much to do.

5. Write the sentences in the correct order.

- 1) will/ to/ the/ tell / I/ have/ true. **I will have to tell the true.**.....
- 2) she/ find/ to/ a/ will/ new/ have/ job.
- 3) to/ doctor/ you/ the/ will/ go/ to/ have?
- 4) tomorrow/ meet/ won't/ I/ to/ him/ have.
- 5) we/ help/ have/ you/ will/ to?

6. Connect the beginning of the sentences A with the rest of the sentences B.

A	B
I will have to go ... She will have to buy ... They will have to do ... He will have to finish ... You will have to travel ...	the task by the end of the week. at least 100 kilometres every day. to work by train. everything by themselves. her a birthday present.

7. Choose A,B or C with the correct tense of the verb. Sometimes two answers are possible.

- 1) I .. **B** .. the party early tomorrow.
A) have to leave B) will have to leave C) had to leave
- 2) She to the doctor twice a week.
A) had to go B) will have to go C) has to go
- 3) He two hours a day last week.
A) had to practise B) has to practise C) will have to practise
- 4) I much more next school year.
A) will have to study B) have to study C) had to study
- 5) We to the supermarket yesterday.
A) don't have to go B) won't have to go C) didn't have to go
- 6) He working on the project next week.
A) had to start B) will have to start C) has to start
- 7) She with us when she doesn't want to.
A) won't have to go B) doesn't have to go C) didn't have to go

Výše uvedenými cvičeními praktická část končí. Následovat bude souhrnný závěrečný test, ve kterém se prokáže zvládnutí probrané látky modálních sloves.

4. ZÁVĚREČNÝ TEST

Závěrečný test byl zadán žákům 9. třídy Základní školy Čimelice, kde jsem měla možnost několik hodin učit a získat tak částečnou praxi v práci s dětmi. Jedná se o smíšenou třídu, ve které žáci nejsou děleni podle úrovně znalostí. Ve třídě je 10 studentů, z toho 5 chlapců a 5 dívek. Před zahájením testu byla zopakována základní problematika modálních sloves. Látku již měli probranou v předchozích letech. Na test měli jednu vyučovací hodinu, tedy 45 minut.

Test se skládá ze tří částí. Part 1 je Test A, B, C, ve kterém žáci vybírají jednu, popřípadě dvě správné odpovědi. Part 2 tvoří Reading, kde úkolem žáků je porozumět čtenému textu a doplnit do něj jedno z výše uvedených modálních sloves. Part 3 je Translation, ve které jde o překlad dvanácti vět z češtiny do angličtiny.

Part 1 – Test A, B, C, D

Choose the correct answer A, B, C or D. Sometimes two answers are possible.

- 1) **smoke here, please?**
a) Did I have to b) May I c) Will I be able to
 - 2) **come to the party tomorrow.**
a) Sue can't b) Sue doesn't can c) Sue don't have to
 - 3) **go to work and earn money.**
a) My parents mustn't b) My parents has to c) My parents have to
 - 4) **chew during the lessons.**
a) Students mustn't b) Students can c) Students don't have to
 - 5) **wear glasses.**
a) He needn't b) He don't have to c) He have to
 - 6) **write when she was 5.**
a) Lucy can b) Lucy could c) Lucy was able to
 - 7) **Where byu the tickets?**
a) do we have to b) have we to c) had we to
 - 8) **come later? Yes, I will.**
a) Will you be able to b) Will you can c) Will you could
 - 9) **go to hospital last week.**
a) I have to b) I will have to c) I had to
 - 10) **lend me your dictionary?**
a) Could you b) Can you c) May you
 - 11) **His new CD is great, it.**
a) I must to buy b) I has to buy c) I must buy
- (/ 11 points)

Part 2 – Reading

Complete Dave's letter using suitable modal verb. Sometimes there are two possibilities. Use HAVE TO, DON'T HAVE TO, DIDN'T HAVE TO, MUST, MUSTN'T, CAN, CAN'T, HAD TO, COULD or COULDN'T.

Dear Mum and Dad,

Please come! You 1..... take me home. Everything here is horrible. We
2..... get up at 6 o'clock and wash ourselves in very cold water. Then we
3..... make our own breakfast. We 4..... have anything on the plates.
I 5..... eat up my breakfast yesterday because it was too big. So I

6..... sit at the table for 2 hours and when I finished it, I 7..... leave.
 We 8..... only sit and look at each other. I 9..... keep my diskman in
 the box under the table because we 10..... listen to music during the school hours.
 If we don't do our homework, we 11..... stay at school in detention. I
 12..... stay there last week, but I 13..... be there for a long time
 because the maths homework wasn't difficult. Luckily, I 14..... sing in the school
 choir. My music teacher says that I always sing out of tune.
 I miss you both. Please, find a nicer place for me. I really 15..... get out of
 here.

Love Dave

(/ 15 points)

Part 3 – Translation

Translate the following sentences in English.

- 1) Jestli potřebuješ, mohu ti pomoci.
- 2) Žáci nesmí ve třídě žvýkat.
- 3) V českých školách nemusí studenti nosit uniformy.
- 4) Musím mu říct pravdu.
- 5) Smím zavřít to okno?
- 6) On musel pomoci své matce.
- 7) Když mu bylo 5, uměl číst.
- 8) Jana je možná v zahradě.
- 9) Oni musí nosit bílou košili a kravatu do práce.
- 10) Minulý pátek jsme nemuseli jít do školy.
- 11) Nemůžeme jít do kina bez lístku.
- 12) Dan neuměl lyžovat, když mu bylo 7.

(/ 24 points)

4.1 VYHODNOCENÍ TESTU

Žáci byli bodováni za každou část odděleně. Za TEST A, B, C mohli získat maximálně 11 bodů, za READING 15 bodů a za TRANSLATION maximálně 24 bodů. V překladu byla každá věta bodována 2 body (za úplnou správnost 2 body, v případě pravopisných, či gramatických chyb byly body strhávány). Pro lepší přehlednost a snažší vyhodnocení je v tabulce úspěšnost žáků vyjádřena procentuálně.

	TEST A, B, C	READING	TRANSLATION
Student 1	100%	90%	83%
Student 2	91%	77%	83%
Student 3	100%	67%	81%
Student 4	100%	60%	83%
Student 5	73%	47%	71%
Student 6	82%	50%	54%
Student 7	73%	37%	63%
Student 8	73%	37%	60%
Student 9	73%	23%	54%
Student 10	36%	7%	2%

V první části – Test A, B, C – získali 3 žáci plný počet bodů, čili 100%. Z výsledků můžeme usoudit, že tento způsob testování žákům nejvíce vyhovoval, protože i slabší žáci byli schopni rozpoznat mezi třemi možnostmi správnou odpověď. Pro usnadnění byla jedna z nabízených odpovědí naprostý nesmysl. Někteří žáci našli obě správné odpovědi.

Ve druhé části – Reading – se ukázalo, že někteří žáci neporozuměli čtenému textu a odpovědi pouze tipovali. Modální slovesa nedoplňovali ve správném čase nebo významu a text poté ztrácel smysl.

Ve třetí části – Translation- měli všichni žáci s výjimkou jednoho studenta více než padesáti procentní úspěšnost. Ve většině případů volili modální slovesa správně, chybovali převážně v časech, slovní zásobě nebo členech.

Z výsledků vyplynulo, že nejsnážší byl pro žáky Test A, B, C. Důvodem může být fakt, že žáci nemuseli doplňovat svojí vlastní odpověď, pouze hledali správnou možnost mezi třemi uvedenými. Předpokladem bylo, že nejnáročnější částí bude Translation. Výsledky však toto nepotvrdily. Nejsložitější byl Reading. Ukázalo se, že žáci dostatečně neporozuměli danému textu a modální slovesa volili spíše nahodně. Tento způsob testování není tak častý, tudíž to pro žáky bylo něco nového. Je vidět, že učitelé věnují větší pozornost překladům z češtiny do angličtiny, proto také žáci v této části dopadli nad očekávání lépe. Chyby, kterých se dopouštěli, napovídaly spíše o nepozornosti, nedostatečné koncentraci, nikoliv o neznalosti problematiky.

Závěrem může být doporučení, aby učitelé základních škol volili širokou škálu různorodých cvičení a nezaměřovali se pouze na překlad.

5. ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo objasnit problematiku modálních sloves jak po stránce morfologicko-syntaktické, tak po stránce funkčně sémantické. Zkoumala společné formální rysy se slovesy pomocnými a jejich užití v současné angličtině.

Práce byla rozdělena na část teoretickou a praktickou. Součástí praktické části byl souhrnný test a jeho následné vyhodnocení.

V první výše zmíněné části byla podrobně vysvětlena teorie uzavřené třídy modálních sloves, konkrétně sloves *Can, May, Must*. Dále se teoretická část zabývala formálními rysy modálních sloves, které mají společné se slovesy pomocnými. Následně byl ukázán přehled jednotlivých tvarů modálních sloves, a to jak tvarů plných, tak stažených. Práce se také zaměřovala na sémantický systém modálních sloves. Další úsek byl věnován obecné problematice vybraných modálních sloves a to konkrétně sloves *Can, May, Must*, jejich užitím a významem. Závěr teoretické části byl věnován porovnání cvičebnic anglické gramatiky, tedy *Essential Grammar in Use, English Grammar in Use, Advanced Grammar in Use* a *Grammar no problem*.

Část praktická nejprve znovu krátce objasnila problematiku modálních sloves *Can, May, Must* a to z několika hledisek. Věnovala se výslovnosti, významu, užití, tvoření záporu, otázek a krátkých odpovědí. Gramatika byla řazena do třech úrovní od nejjednodušší po nejobtížnější. Za každým probraným úsekem následovala praktická cvičení související s výše uvedenou gramatikou. Také tato cvičení byla seskupena podle obtížnosti. Jejich cílem bylo prokázat, zda si žáci osvojili probíranou látku modálních sloves.

Poslední a nejpřínosnější částí této práce byl závěrečný shrnující test určený pro žáky 9. třídy, kteří již měli problematiku daných sloves zvládnutou, tedy byli seznámeni s jejich podobou v přítomném, minulém i budoucím čase, včetně jejich opisných tvarů. Test obsahoval tři části. První z nich byl Test A, B, C, kde žáci vybírali jednu z nabízených odpovědí, v některých případech byly možné správné odpovědi dvě. Následoval Reading, neboli čtecí test, kde úkolem žáků bylo porozumět připravenému textu a doplnit modální slovesa ve správném tvaru a čase. Poslední částí byl překlad dvanácti vět z češtiny do angličtiny, ve kterém se měla ověřit znalost probrané gramatiky. Ukázalo se, že nejjednodušší byl pro žáky Test A, B, C, jelikož zde nemuseli správnou odpověď vymýšlet, pouze ji najít mezi třemi nabízenými. Předpokládalo se, že nejobtížnější částí bude překlad, kde se projeví opravdová znalost problematiky, slovní zásoby a časů. Výsledky však ukázaly, že nejnáročnější pro žáky byl Reading, kde se odrazilo, že dostatečně neporozuměli textu a odpovědi spíše tipovali. Text v některých případech ztrácel svůj smysl. Vyplývalo, že se učitelé základních škol častěji věnují překladům než jiným tipům cvičení.

Bakalářská práce mi pomohla více si prohloubit znalosti modálních sloves. Po nastudování gramatiky jsem byla schopná problematiku zjednodušit na úroveň žáků základních škol a následně pro ně vytvořit zajímavá cvičení, která by jim pomohla si tuto látku také osvojit. Nejzajímavější pro mě bylo zadání a vyhodnocování závěrečného souhrnného testu, kde jsem mohla vidět, jakých chyb se žáci nejčastěji dopouštějí, jaký druh cvičení jim vyhovuje a naopak dělá největší obtíže. Dle kladné odezvy jsem usoudila, že test žáky bavil a cvičení pro ně byla zajímavá. Myslím si tedy, že jsem schopná vypracovat cvičení, která jsou pro žáky přínosem a zpestřením do hodin, nikoli nudnou a nezáživnou záležitostí.

Závěrem mohu jen dodat, že čas, který jsem strávila vytvářím nejrůznějších druhů cvičení včetně závěrečného testu, pro mě nebyl pouze nutnou součástí této bakalářské práce, ale naopak příjemnou aktivitou, při níž jsem se utvrdila, že právě tato činnost a práce s dětmi je přesně to, čemu se chci v budoucnu věnovat.

BIBLIOGRAFIE

Použitá literatura:

- Alexandr, L. G. (1991) Longman English Grammar Practice. London: Longman.
- Alexandr, L. G. (1998) Longman English Grammar. London: Longman.
- Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S. and E. Finegan (1999) Longman Grammar of Spoken and Written English. London: Longman.
- Dušková, L. (1998) Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia
- Greenbaum, S. and R. Quirk (1993) A Student's Grammar of the English Language. London: Longman.
- Hais, K. (1975) Anglická mluvnice. Praha: SPN.
- Quirk, R. Greenbaum, S., Leech, G. And J. Svartik (1972) A Grammar of Contemporary English. London: Longmann
- Murphy, R. (1997) Essential Grammar in Use (Second edition). Cambridge University Press.
- Murphy, R. (2004) English Grammar in Use (Third Edition). Cambridge University Press.
- Hewings, M. (1999) Advanced Grammar in Use (First Edition). Cambridge University Press.
- Sciborowska, B. and J. Zaranska (2007) Let's play grammar, Anglická gramatika pro ZŠ. INFOA.
- Peters, S. and T. Gráf (1993) Cvičebnice anglické gramatiky. Polyglot.

Internetové zdroje:

- <http://skolaci2010.webnode.cz/news/domaci-ukoly/>
- <http://www.detskeomalovanky.cz/730/tanec/>
- <http://www.www2.free-clipart.net/cgi-bin/clipart/directory.cgi?direct=clipart/Animals/Insects&img=96>
- <http://simpsonovi-net.blog.cz/0912/omalovanky-bart-simpson>
- http://zeva.kvalitniweby.cz/?page_id=146
- <http://anduwantedto.blogspot.com/2009/01/ride-to-school.html>
- <http://www.predskolaci.cz/?p=6310>
- <http://www.i-creative.cz/category/zimni-namety/page/2/>
- <http://all-free-download.com/free-vector/free-vector-sport-swimming.html>
- http://www.inserisciannuncio.com/forte_piano.html
- <http://school.discoveryeducation.com/clipart/clip/guitar-player.html>
- http://www.omalovanky-zde.cz/novinky_omalovanky_2011_02_10.php
- <http://www.predskolaci.cz/?p=8243>
- http://www.clipartoday.com/clipart/cartoons/cartoon/cartoon_265085.html
- <http://www.radiowaves.co.uk/r/clarepavitt/bloglist/2010/0/0>
- <http://forme025.blog.cz/0705/kuchynske-motivy-ovoce-zelenina>
- <http://www.balikresnarentcar.com/bike-a-fund-2009/>

<http://drewtherat.blogspot.com/2007/11/books-and-future.html>
<http://www.jasonlove.com/blogs/humor-columns/2009/04/tennis.aspx>
<http://www.easyvectors.com/browse/other/boy-driving-car-cartoon-outline-clip-art>
<http://yourenglishteaching.wordpress.com/category/web-links/speaking/>
http://etc.usf.edu/clipart/67800/67878/67878_iron-clothes.htm
<http://hairchamps.info/programs/cosmetology>
<http://www.edupics.com/coloring-page-speak-talk-i14714.html>